

Enheten för analys och forskning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Kompletterande promemoria till betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)

LI2025/01546

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

I promemorian föreslås en ny lag om beredskapslagring i livsmedelskedjan som innebär att det i Sverige ska finnas beredskapslager av varor i livsmedelskedjan. Syftet med lagerhållningen ska enligt promemorian vara att säkerställa tillgången till nödvändiga livsmedel, exklusive dricksvatten, om Sverige är i krig eller krigsfara eller om det till följd av en utomordentlig händelse är brist i livsmedel i landet eller finns en betydande risk för att en sådan brist ska uppstå.

3 Beredskapslager är en viktig åtgärd för att säkerställa tillgången till nödvändiga livsmedel

Konkurrensverket har inga invändningar mot promemorians övergripande förslag på beredskapslagring och att detta kan vara motiverat givet omvärldsläget. Konkurrensverket välkomnar samtidigt att promemorian lyfter vikten av en robust livsmedelsförsörjning och företagens egna anpassningsförmåga och uthållighet i händelse av kris, för att uppnå en effektiv livsmedelsberedskap. Det är enligt Konkurrensverket viktigt att uppbyggnaden av en sådan beredskapslagring, i synnerhet vad gäller utformningen av upphandlingar och kravställningar för att klara ett läge med höjd beredskap, inte ger oproportionerliga effekter på marknaden och konkurrensen i ett normalläge.¹

¹ Jfr Konkurrensverkets yttrande med dnr 626/2023.

Konkurrensverket noterar att beredskapslagring syftar till att underlätta en omställning till nya förhållanden, bland annat genom att inhemsk livsmedelsproduktion upprätthålls under en övergångsperiod med hjälp av beredskapslagrade varor. Det är enligt Konkurrensverket viktigt att marknadsstörningar minimeras även efter en sådan omställning som beredskapslagringen syftar till.

4 Regeringen ska besluta vilka varor som ska lagras på vilka platser i landet och i vilken mängd

Konkurrensverket välkomnar att promemorian lyfter vikten av att inrättandet av beredskapslagren inte ska leda till betydande marknadsstörningar, och tillstyrker promemorians förslag att beredskapslagren därmed ska byggas upp successivt under en längre tid. Väl fungerande marknader är en förutsättning för en fungerande beredskap, och det är därför viktigt att en snedvridning av konkurrensen undviks i möjligaste mån i alla skeden av beredskapslagringen, särskilt vid uppbyggnad av och vid avyttring av lagren. Promemorians förslag på en successiv uppbyggnad av beredskapslagren under en längre tid förefaller i det avseendet ändamålsenlig.

5 Ansvaret för att hålla beredskapslager bör ligga på en eller flera myndigheter men lagerhållningen bör i första hand ske i ordinarie värdekedjor

Konkurrensverket tillstyrker promemorians förslag att företagens medverkan i beredskapslagringen ska baseras på frivillighet, samt att upphandlingen av ett uppdrag att hålla beredskapslager ska göras utifrån reglerna om offentlig upphandling. Detta medför att det offentliga kan värna om konkurrensen i de berörda marknaderna och att inköp av varor och tjänster konkurrenssätts. Konkurrensverket vill här återigen framhålla vikten av att planeringen och genomförandet av beredskapslagring inte skadar konkurrensen mellan företagen i normalläget, dvs. när det inte föreligger en sådan utomordentlig händelse som den föreslagna regleringen tar sikte på.

12 Tystnadsplikt

I promemorian lyfts vikten av att uppgifter om beredskapslagring, såsom om var sådana lager finns, vilka varor de innehåller och vilka företag som har uppgifter inom ramen för beredskapslagringen, inte obehörigen ska föras vidare eller utnyttjas. Promemorian föreslår därför att enskilda som inte är bundna av bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen, och som har tillgång till information om beredskapslagren, bör omfattas av en författningsreglerad tystnadsplikt.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget och betonar vikten av att företag som är involverade i statens beredskapslagring inte utbyter kommersiellt känslig information då detta kan strida mot förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i konkurrenslagen (2008:579). Verket har tidigare påpekat riskerna för

konkurrensen med informationsdelning såväl till myndigheter som mellan företag även i de fall där ändamålet är beredskapsplanering.² Promemorians förslag skulle enligt Konkurrensverket bidra till att kommersiellt känslig information skyddas ytterligare från att obehörigen nyttjas eller delas vidare.

Avslutningsvis noteras även att genomförandet av en upphandling i vissa avseenden förutsätter att leverantörer kan ta del av uppgifter om upphandlingsföremålet. Konkurrensverket vill i sammanhanget betona att begränsningar i möjligheten att tillgängliggöra sådana uppgifter kan påverka förutsättningarna för att genomföra en effektiv upphandling i enlighet med upphandlingslagstiftningen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Dina Ansari Shad.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman

² Jfr. Konkurrensverkets yttranden med dnr 626/2023, 156/2024, och 278/2024.